

بررسی آسیب‌های نوپدید در نوجوانان شهرستان شوشتر

امیر علی درستی^۱، نبی‌الله ایدر^۲، نرگس بهداروند^۳

چکیده

موضوع این تحقیق در خصوص بررسی آسیب‌های نوپدید در شهرستان شوشتر است که با استفاده از روش‌های اسنادی و پیمایشی انجام گرفته است، جامعه آماری ما تمام نوجوانان شهرستان شوشتر که با توجه به آمار به دست آمده ۱۵۰۰۰ نفر بوده است و پرسشنامه بین ۳۵۰ نفر از آنان که نمونه ما را تشکیل داده‌اند توزیع گردید و با استفاده از مصاحبه، پرسشنامه‌ها تکمیل گردید. نتایج آماری با استفاده از نرم افزار SPSS به دست آمده، نتایج توصیفی با استفاده از آزمون کای اسکور انجام گرفته است و برای اثبات یا رد فرضیات از ضریب همبستگی استفاده شده است. این تحقیق دارای شش فرضیه است که نتایج آن بدین شرح است: بین آسیب‌های نوپدید و قانون‌گریزی، افت تحصیلی، کاهش فعالیت‌های اجتماعی، خشونت و پرخاشگری، اختلال روانی و تنش عصبی و عدم مسئولیت‌پذیری در نوجوانان

۱- عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر (نویسنده مسؤول) Amiralidorosti@yahoo.com

۲- عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر و دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد دهاقان

۳- مدرس دانشگاه آزاد و پیام نور شوشتر

رابطه معنی داری وجود دارد. برای توصیف و تبیین این پدیده پس از بررسی رهیافت‌ها و چشم اندازهای نظری در جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی و تجزیه و تحلیل فرضیات موجود در باره این مسئله، چارچوب نظری تحقیق بر اساس نظریه آسیب‌شناسی، بی‌سازمانی اجتماعی، نظریه آنومی، نظریه عدم تعادل ساختاری تالکوت پارسونز، رهیافت نظریه تضاد، رهیافت کنش متقابل نمادی و کنترل اجتماعی تدوین شد. با توجه به ویژگی‌های این پدیده و زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی پیدایش این پدیده در دو دهه اخیر در ایران به توصیف و تبیین این پدیده اقدام شده است. بعد از تبیین و بررسی علل گرایش افراد به این پدیده راه کارها و پیشنهادهای جهت کاهش این معضل اجتماعی ارائه شده است.

واژه‌های کلیدی: مسئله اجتماعی، قانون‌گریزی، کاهش فعالیت‌های اجتماعی،

خشونت، عدم مسئولیت‌پذیری

مقدمه:

دشوارترین دوره زندگی، بلوغ یا همان جوانی است که سختی آن بر شاخه‌های فرزندان و والدین سنگینی می‌کند. به طوری که ارسطو می‌گوید: نوجوانان آتشی پرشورند و با مزاجی آتشین آماده می‌شوند که خود را به دست غرایز بسپارند. نوجوانی دوره پر کشمکش و دشوار زندگی است زیرا نوجوانان با تغییرات جسمی، روانی و شناختی در رفتار و کردار و بیان دچار تغییرات کلی می‌شوند. فشار و نگرانی در نوجوانی فراوان است، زیرا در این دوره هیجان‌انگیز نوعی واکنش نسبت به تغییرات و تحولات طبیعی از خود نشان می‌دهد، به طوریکه در امور روانی، رفتاری، سازشی، تحصیلی، شغلی و خانوادگی با نوعی مشکل و تعارضی همراه می‌گردند که این عوامل هر یک روح او را آزرده ساخته و منجر به فشار بر اعصاب و روان وی می‌گردد. بسیاری از انحرافات رفتاری، مذهبی و عقیدتی افراد از همین دوره آغاز می‌شود و با افزایش سن افراد، استوارتر شده، اصلاح آن دشوارتر می‌گردد. بسیاری از والدین در رویارویی با این تغییرات دچار تعجب و نگرانی می‌شوند و برخی اوقات نمی‌دانند به درستی

چه واکنشی از خود نشان دهند. داشتن اطلاعاتی درباره ویژگی‌های روانی، اجتماعی، بلوغ و نوجوانی می‌تواند زمینه ساز رابطه مناسب بین نوجوانان و والدین آنها شود.

اهمیت و ضرورت موضوع:

شاید هیچ اختراع و نوآوری در قرن بیستم، همچون رشد و پیشرفت تکنولوژی، اینترنت، ماهواره، انواع وسایل ارتباطی چنین امکانات گسترده‌ای را برای اثر گذاشتن بر تغییر و دگرگونی اجتماعی به ارمغان نیاورده باشد. زمانی که واژه «دهکده جهانی» به مطبوعات راه یافت بسیاری، به ویژه در جوامع سنتی و محافظه کار، آنرا به سان توطئه‌ای جدید و راهبردی امپریالیستی پنداشتند. ولی این نظریه بی پایه بیان نشده بود. (والاس: ترجمه اوحدی و همکاران ۱۳۸۲).

به احتمال بسیار زیاد، هیچ اختراع دیگری این چنین پر شتاب از همان آغاز زاده شدن، چنین دگرگونی عظیمی را پدید نیاورده است. هر آفرینشی که به توده جمعیت عمومی انسان‌ها وابسته و همبسته باشد. اثرات روان شناختی و جامعه شناختی گوناگونی اعمال می‌کند. این نکته انکار ناپذیر در مورد رسانه‌های گروهی، صد چندان است. اینترنت و شبکه گسترده جهانی به عنوان یکی از آخرین و پیشرفته ترین رسانه‌های گروهی، به سرعت در زندگی روزانه افراد رواج پیدا کرده و به عنوان منبعی از اطلاعات، بازیابی و داد و ستد، تفریح و سرگرمی مورد استفاده قرار گرفته است. اینترنت جایگاه تبادل دیدگاه و اندیشه برای همه دلبستگی‌ها و خواسته‌های آدمی است. ابزار همگانی است که اجتماعات به کمک آن، خود را در حالی تعریف می‌کنند که درون یک فضای دیجیتالی به سر می‌برند که با مرزهای جغرافیایی، سیاسی و ملی محدود نشده است. پژوهش‌های روان شناختی حکایت از آن دارد که محیط عملکرد آدمیان ممکن است بر شیوه‌های رفتار آنان اثر بگذارد. در گستره روابط انسانی، اینترنت، ابزاری به نسبت پویا است و از دیدگاه روان شناختی با نگاهی دقیق به رویدادها در می‌یابیم که این ابزار تا چه اندازه ممکن است بر زندگی ما اثر بگذرد. از یک سو استفاده بیش از حد از اینترنت، موبایل و... به عنوان نوعی اعتیاد در نظر گرفته می‌شود که می‌تواند زندگی کاربر و کسانی را که با او سر و کار دارند، به شدت تحت تأثیر قرار دهد و آسیب روانی - اجتماعی در آنان به وجود آورد.

ضرورت دارد که با توجه به اهمیت موضوع، طرح مطالعاتی و پژوهشی، در زمینه آسیب‌های نوپدید در نوجوانان، انجام گیرد و به طور جامع و دقیق راهکارهایی برای مقابله با این پدیده نابهنجار اجتماعی ذکر شود.

اهداف تحقیق:

در مطالعه هر نوع انحراف اجتماعی نه تنها باید تجلیات آثار و نتایج آنرا جستجو کرد، بلکه علل روان‌شناختی و اجتماعی، فرهنگی، شرایط بروز تحقق آنان، میزان آگاهی و صور واکنش افراد منحرف را نیز مورد تتبع قرار داد. لیکن انحرافات واقعاً اجتماعی، آنانی هستند که ماهیت جمعی دارند و از علت منشأ اجتماعی بر خوردارند و معمولاً این گونه انحرافات از آن جهت بروز می‌کند که ساخت و سازمان اجتماعی موجود قادر به حل مسائل مطرح شده نیستند. جوانان در کل جامعه‌ای که وجود و حیات آنان را به رسمیت نمی‌شناسند، جذب نشده می‌مانند و گروههای اجتماعی فاقد منزلت در جامعه می‌شوند.

هدف کلی:

هدف کلی این تحقیق مطالعه و بررسی عوامل مؤثر بر آسیب‌های نوپدید نوجوانان در شهرستان شوشتر می‌باشد.

هدف جزئی:

- ۱) شناخت ویژگی‌های تعیین‌کننده و علل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی مؤثر بر آسیب‌های نوپدید نوجوانان
- ۲) ارائه تیپ‌شناسی نوجوانان بر حسب متغیرهای مختلفی مانند قانون‌گریزی، افت تحصیلی، عدم مسئولیت‌پذیری در خانواده، کاهش فعالیت‌های اجتماعی، پرخلاشگری، روحیه خشونت‌آمیز، تغییر عادت‌های رفتاری، اختلال در روان و تنش‌های عصبی و ... را شامل می‌شوند. شناخت این عوامل در نوجوانان، برای ارائه راهکارهای مناسب در مورد این پدیده ضروری است.

هدف علمی:

سنجش رابطه علت و معلولی بین عوامل مختلفی که بر پدیده آسیب‌های نوپدید جوانان در شهرستان شوشتر موثر بوده است و نیز پی بردن به عوامل موثر در پدیده‌های نوپدید (علت‌های اجتماعی، فرهنگی) متغیر مستقل، قانون‌گریزی، افت تحصیلی، کاهش فعالیت‌های اجتماعی، خشونت و پرخاشگری، عدم مسئولیت‌پذیری در خانواده، اختلال روانی و تنش عصبی و متغیر وابسته پدیده آسیب‌های نوپدید از جمله اینترنت، ماهواره، موبایل و... است.

هدف کاربردی:

ارائه پیشنهادات پژوهشی و راه‌کارهایی در شهرستان شوشتر که از طریق بررسی علل گرایش افراد به پدیده‌های نوپدید و راه‌های پیشنهادی بتوان این معضل اجتماعی و پدیده نابهنجار را کاهش داد از جمله:

۱) شناخت عوامل موثر (عوامل فرهنگی و اجتماعی و ساختارهای محیط‌های کلان شهری و عوامل خرد در سطح نهاد خانواده و نهادهای تربیتی) در روی آوردن افراد به آسیب‌های نوپدید و بررسی میزان تأثیر هر یک از این متغیرها در ایجاد و گسترش این مسئله است.

۲) شناخت عوامل موثر اجتماعی، عوامل حمایتی، شرایط دشوار خانوادها و محیط اجتماعی آنان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

روش کار و فرضیات تحقیق:

روش تحقیق پیمایشی است و فرضیه‌های آن به شرح زیر است.

فرضیه اول: به نظر می‌رسد مابین قانون‌گریزی و گرایش به آسیب‌های نوپدید نوجوانان رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد مابین افت تحصیلی و گرایش به آسیب‌های نوپدید نوجوانان رابطه وجود دارد.

فرضیه سوم: به نظر می‌رسد مابین کاهش فعالیت‌های اجتماعی و گرایش به آسیب‌های نوپدید نوجوانان رابطه وجود دارد.

فرضیه چهارم: به نظر می‌رسد مابین خشونت و پرخاشگری و گرایش به آسیب‌های نوپدید نوجوانان رابطه وجود دارد.

فرضیه پنجم: به نظر می‌رسد مابین اختلال روانی و تنش عصبی و گرایش به آسیب‌های نوپدید نوجوانان رابطه وجود دارد.

فرضیه ششم: به نظر می‌رسد مابین عدم مسئولیت‌پذیری در خانواده و گرایش به آسیب‌های نوپدید نوجوانان رابطه وجود دارد.

جامعه آماری و روش نمونه‌گیری:

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه نوجوانان در شهرستان شوشتر در سال ۸۹ می‌باشد که با توجه به آماری که از نوجوانان در سطح شهرستان شوشتر گرفته شد در حدود پانزده هزار نفر می‌باشند. که به عنوان نمونه در چهار دبیرستان در بین سیصد و پنجاه نفر از دانش‌آموزان پرسشنامه توزیع گردید و عملیات آماری نیز روی این تعداد انجام گرفته است.

مفاهیم تحقیق (تعاریف واژه‌ها و اصطلاحات):

اعتیاد به اینترنت: نوعی اختلال و بی‌نظمی روانی است و نوعی مشکل رفتاری است که نشانه‌هایی از خستگی زودرس، تنهایی و افسردگی داشته باشد.

مسأله اجتماعی: الگوی رفتار و وضعیتی که از سوی تعداد زیادی از افراد جامعه قابل اعتراض یا نامطلوب محسوب می‌شود.

بی‌مسئولیتی: بی‌تفاوتی نسبت به زندگی و کار

درآمد سرانه: درآمد ملی یک کشور تقسیم بر جمعیت آن

توانایی کارکردی خانواده: منظور از توانایی کارکردی خانواده، چگونگی ساخت، الگوی روابط، تعاملات، توانایی‌ها و اثرات خانواده در برآورد کردن انتظارات نقش‌های متقابل، حل مشکلات، بسندگی و پاسخ‌دهی عاطفی، نظارت بر رفتارهای اعضای خانواده است..

ادبیات و پیشینه تحقیق:

اینترنت امکانات و قابلیت‌های بسیاری را برای کار، آموزش، بازی و ارتباطات ارائه می‌دهد. اما غالباً کاربران جوانی وجود دارد که از این شبکه بیش از حد معقول استفاده می‌کنند. افرادی که در فضای مجازی رفتارهای اعتیاد گونه ناشی از وابستگی به اینترنت را از خود بروز می‌دهند. نوجوانان غیر معمول و عجیب و غریب نیستند، بلکه اکثر آنان نوجوانان و جوانانی هستند که همه بازدهی و ظرفیتشان تحت تأثیر این رفتارهاست. بر اساس یافته‌های پژوهش یک انجمن امریکایی روانشناسی، مطالعه‌ای که توسط کیم برلی یونگ در دانشگاه پیتس برگ براد فورد انجام شد ۳۹۸ مرد و زنی که به طور متوسط ۳۸ ساعت در هفته به اینترنت متصل بودند، مورد بررسی قرار گرفتند، حفظ رابطه‌ای سالم با اینترنت، تعمیم و انسجام بهتر واقعیت مجازی به زندگی جاری و ایجاد گروه‌های مباحثه در اینترنت، برخی از راه حل‌هایی است که بر اساس یافته‌های تحقیق این پژوهشگر، برای مقابله با این آسیب فزاینده از سوی معنادان سایبری پیشنهاد شده است.

مراحل اعتیاد اینترنتی:

اعتیاد اینترنتی سه مرحله دارد: تداوم استفاده، زیاد شدن ساعت مصرف و مرحله اعتیاد واقعی، اعتیاد به اینترنت هم مثل اعتیاد به تماشای تلویزیون، کشیدن سیگار، انجام دادن فعالیت‌های خاص در ابتدا کم خطر به نظر می‌رسد، اما به هر حال در صورت بی‌توجهی به آن تبدیل به یک اعتیاد صددرصد واقعی می‌گردد.

تشخیص اعتیاد به اینترنت:

از معمولترین معیارهای تشخیص اعتیاد به اینترنت می‌توان به مواردی، نظیر افت تحصیلی، شدید، کاهش وزن به علت از بین رفتن نظام تغذیه بدن، بالا رفتن دامنه تنش‌های عصبی، کاهش فعالیت‌های اجتماعی، معاشرت با اشخاص یا گروه‌های بزرگتر، قانون‌گریزی، عدم مسئولیت‌پذیری در خانواده، خشونت بیش از حد، پرخاشگری، تغییر عادت رفتاری، ابتلا به

سردردهای عصبی و... نام برد که می توان به کمک آنها علائم اعتیاد به اینترنت را در دیگران شناسایی کرد.

ویژگی های اعتیاد اینترنتی:

۱) اعتیاد اینترنتی، نوعی اختلال و بی نظمی است از این زمینه تحقیق جدیدی تحت عنوان روان درمانی اینترنتی ظهور کرده است. این دیدگاه معتادان اینترنت را به عنوان بیمار می بیند. اعتیاد نیز تشکیل. در این شکل از درمان اعضای اختلال روانی مرتبط به هم نقش یک گروه حمایتی را بازی کرده، با ارائه پیشنهادات آن لاین و روشهای برخورد با آن، از شدت اعتیاد اینترنتی می کاهند، افرادی چون ستن وهانگ و آسی به چنین دیدگاهی اعتقاد دارند.

۲) اعتیاد اینترنتی نوعی مشکل رفتاری است. دلیل این مسأله، وجود یک رابطه قوی بین اعتیاد اینترنتی و وابستگی شیمیایی است، مطالعات نشان داده اند که افرادی که مشکل وابستگی شیمیایی دارند دقت بیشتری را در هفته صرف اینترنت می کنند تا کاربران وابسته غیر شیمیایی.

تأثیر اینترنت بر آرامش و امنیت خانواده: بدون تردید صرف ثابتهای پرشور و انرژی ایام نوجوانی و جوانی با وب گردی های بی هدف، آنها را از تفکر در باره آینده و فرصت های شغلی و تحصیلی و کسب مهارت های فنی، حرفه ای کارآمد در ایام فراغت و به خصوص تعطیلات تابستانی باز می دارد و آنان را به سمت پوچی و بی هدفی می کشاند. تالارهای گفتگوی اینترنتی و برخی سایت ها به صورت هدفمند و برنامه ریزی شده جوانان را نسبت به مسائلی چون دین و مذهب، نسبت مناسبات اخلاقی، اجتماعی چون حیا، غیرت، ادب و خویشتنداری، بی تفاوتی می کند. در مواردی نیز ترویج مذاهب و آیین های دروغین و الحادی، آنها را به انحرافات بی بازگشت سوق می دهد. که بی گمان این خطر سلامت جامعه را به شدت تهدید می کند. اینترنت نه تنها توانسته در مدتی کوتاه برخی از عادات اجتماعی فرهنگی مانند خرید کردن، داده پردازی، تجارت و به طور کلی سطح زندگی انسان را دگرگون کند، بلکه اصول و باورهای اخلاقی و حتی دوست یابی و همسرگزینی و... را هم دستخوش تغییر کرده است.

هرزه نگاری اینترنتی:

کارشناسان بر این باورند که اگرچه هرزه نگاری یک کژ رفتاری اجتماعی با تاریخچه طولانی است اما اینترنت اقدام به آن را آسان تر ساخته است که عواقب نابهنجار و غیر قابل تصویری را برای نوجوانان و جوانان و در نتیجه خانواده‌های آنها در پی خواهد داشت. جاذبه‌های کاذب اینترنت همواره مورد توجه جوانان قرار دارد و آنها را به کج راه‌های بی بازگشتی سوق می‌دهد. استفاده بیش از حد اعتیاد گونه نوجوانان و جوانان از اینترنت و فضای مجازی، علاوه بر اینکه باعث بوجود آمدن روحیه خاص و ویژگی‌هایی از قبیل انزوا، دروغ‌گویی و در برخی مواقع ایجاد هیجانات کاذب و بی میلی و بی اشتیاهی نسبت به غذا و روابط اجتماعی و افت تحصیلی و از دست رفتن رغبت‌ها و انگیزه‌های تلاش و ... در شخص می‌شود، می‌تواند پایه‌های خانواده را نیز که از آن به عنوان اصل و بنیان جامعه یاد می‌شود متزلزل کرده و رابطه‌های عاطفی و اخلاقی اعضای خانواده را از بین برده و به جای آن رابطه‌هایی مانند من و چت روم، دوستم و... جایگزین کند.

اینترنت به تبلیغ فضای حضور خود را در جامعه و خانواده را گسترده تر می‌کند. از یک سو دامنه اطلاعات و آگاهی‌های عمومی و تخصصی اقشار مختلف جامعه را گسترش داد و از دیگر سو زمینه ارتباط افراد با یکدیگر را در شهرها و کشورها افزایش می‌دهد، اما نمی‌توان به آثار مخرب آن بر اذهان جمعیت جوان و نوجوان کشور بی تفاوت ماند. در جهان بیش از میلیون‌ها کودک، نوجوان و جوان با اینترنت سروکار دارند و در بعضی از کشورها حدود ۸۰ درصد مدارس ابتدایی و راهنمایی به اینترنت دسترسی دارند و بسیاری از مشاغل به مهارت‌های اینترنتی نیازمند است. آموزش از راه دور یکی از گزینه‌های مناسب ادامه تحصیل است که فضای اینترنتی نیز سهم مهمی در آن دارد. نوجوان و جوان با استفاده از آن می‌تواند اطلاعات عمومی خود را به سرعت افزایش دهند. این همه کار با رایانه و اینترنت موجب بهبود تحصیلی آنها نمی‌شود.

بسیاری از کارشناسان معتقدند آنها اغلب وقت خود را برای کارهای دیگر با اینترنت صرف می‌کنند و در این حین اشخاص ناشناس با برقراری ارتباط با کودکان، نوجوانان از طریق پست‌های الکترونیکی و اتاق‌های گفتگو به سوء استفاده از آنان می‌پردازند.

درمان اعتیاد اینترنتی:

در مورد شیوه ترک اعتیاد اینترنتی نیز باید گفت مهمترین راه چاره کنترل کمیت و کیفیت اتصال به اینترنت است. همچنین مقید کردن فرد به برنامه زمان بندی شده برای اتصال به اینترنت و بیرون زدن از محیط مذکور از روش های ترک اعتیاد اینترنتی ذکر شده است. اما جالب است بدانید که اعتیاد روز افزون بسیاری از مردم کره جنوبی و به خصوص جوانان به اینترنت موجب شده دولت این کشور اردوهای ویژه ای را برای درمان معتادان اینترنتی بر پا کند.

جلسات مشاوره، کارگاه های درمانی و تمرینات سخت مشابه با اردوگاه های نظامی بخشی از برنامه های این مدارس است. به علت پیشرفت پرشتاب فناوری در کره، مردم این کشور هم پیش از بسیاری از مردم دیگر نقاط جهان با پیامدهای منفی فناوری مواجه شده اند.

اگر چه مفاهیمی مانند اعتیاد به تکنولوژی و اعتیاد به رایانه قبلا مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته بودند. لیکن سندرم اعتیاد به اینترنت اصطلاحی بود که اولین بار توسط یانگ معروف گردید. و مورد توجه روان شناسان، روان پزشکان یا پژوهندگان و درمان گران قرار گرفت. به طور کلی این اختلال را می توان به عنوان نوعی استفاده از اینترنت تعریف کرد که می توان مشکلات روان شناختی، اجتماعی، درسی و یا شغلی در زندگی فرد ایجاد کند.

داوینس معتقد است که اصطلاح استفاده مزمن از اینترنت، مناسب تر از اصطلاحات دیگر است. به نظر داوینس، استفاده از اینترنت، صرفا یک رفتار اعتیادی نیست. بلکه مجموعه ای از عوامل شناختی و رفتاری را در زمینه اینترنت تشکیل می دهد که بر زندگی فرد اثر منفی می گذارد. اینترنت به عنوان اعتیاد رفتاری مانند، اعتیاد به شرط بندی، تماشای افراطی تلویزیون و مانند آن در نظر گرفته می شود. کاندل (۱۹۹۸) مقایسه جالبی بین استفاده از اینترنت و ورزش، انجام داده است. در این تحقیق او بیان کرده است: ورزش و تمرین های ورزشی و تمرین های شدید و افراطی اثرات مخرب و منفی دارد و کار کردهای بدن را مختل می نماید. اینترنت نیز این چنین می باشد. درگیری بیش از حد با اینترنت یا استفاده افراطی از آن کاربران را دچار مشکل در مدیریت زمان و اختلالات متعدد در سلامتی جسم و روان می نماید و تعارضاتی بین فعالیت های روزمره زندگی و یا روابط با اطرافیان و خانواده ایجاد می کند. اینترنت در واقع

وسیله ارتباطی و پیشرفته مفیدی است ولی در حوزه‌های دیگر زندگی استفاده بیش از حد یک وسیله مفید نیز می‌تواند فرد را دچار مشکلات متعدد می‌کند.

گرفیتس می‌گوید: اختلال اعتیاد به اینترنت ممکن است نوعی اعتیاد به تکنولوژی باشد (مثل اعتیاد به کامپیوتر) و نیز فرد دسته‌ای از رفتارهای اعتیاد را از خود بروز می‌دهد که به طور کلی از نظر عملکردی به عنوان رفتار اعتیادی در نظر گرفته می‌شود که به این ترتیب می‌باشد.

(۱) وابستگی: یک فعالیت ویژه مثل استفاده از اینترنت، مهمترین فعالیت در زندگی روزمره فرد شده و بر افکارش مسلط شود. (۲) تغییرات خلق: استفاده از اینترنت کاربر را بصورت افراطی برانگیخته می‌سازد و فرد را از دنیای واقعی دور می‌نماید.

(۳) تحمل: کاربران برای ایجاد اثرات خوشایند و لذت بخش اینترنت میزان زمان اتصال به اینترنت را افزایش می‌دهند. (۴) پسروری نشانه‌ها: وقتی فعالیت استفاده از اینترنت به دلایلی متوقف می‌شوند کاربران با بروز رفتار اعتیادی، از خود خشم، بد خلقی، احساسات، حالت‌ها و یا تأثیرات ناخوشایندی نشان می‌دهند. (۵) تعارض: تعارضاتی بین کاربر و اطرافیان، دوستان و خانواده بوجود می‌آید. همچنین در ساعات خواب نیز تعارض و مشکل ایجاد می‌گردد. (۶) بازگشت یا عود نشانه‌های اعتیاد: که به صورت تلاش‌های ناموفق مکرر برای کاهش یا قطع استفاده از اینترنت و بازگشت به الگوهای استفاده قبلی مشخص می‌شود (گرفیتس ۱۹۹۸).

چشم اندازهای نظری در جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی:

دشواری‌های اجتماع، دشواری‌هایی هستند که به نوعی بیانگر شمار محسوسی از مردم است که در راه ارضاء نیازمندی‌های زیستی و روانی خود بر طبق راه و رسم‌هایی که مورد پسند جامعه است، ایجاد مزاحمت می‌کند، دشواری‌های اجتماعی، چیزی جدا از جامعه نیستند. آنها در بطن جامعه بوجود می‌آیند، در آن رشد می‌کنند و بالاخره بر آن تأثیر می‌گذارند. فقدان هماهنگی در ساخت نهادها و ارزش‌های متعارض اجتماعی و فشاری که معلول میزان‌های متفاوت تحول پایگاه‌های گوناگون اجتماعی است بر آنها تأثیر می‌گذارد. هر موقع که جامعه از راه نهادها و ایدئولوژی خود گروه وسیعی از مردم را در شرایطی قرار می‌دهد که نمی‌توانند نیازهای خود را به شیوه‌هایی که مورد پسند جامعه است پاسخ دهد یا آن که شیوه‌های مزبور

جزء انگاره‌های نهادی جامعه نبوده باشند، منجر به ایجاد مشکلاتی مانند آسیب‌های نوپدید و سایر انحرافات اجتماعی می‌شود. در این تحقیق با استفاده از پارادایم واقعیت اجتماعی که شامل رهیافت‌های ساختی کارکردی، تضاد، کنش متقابل نمادی است پدیده آسیب‌های نوپدید را مورد بررسی قرار خواهیم داد. دو نظریه غالب در باره مسائل اجتماعی که ملهم از چشم انداز کارکرد گرایی ساختاری هستند عبارتند از: ۱- نظریه آسیب اجتماعی ۲- نظریه بی‌سازمانی اجتماعی.

در این تحقیقات آسیب‌های نوپدید را از رهیافت نظریه کارکرد گرایی ساختی اعم از نظریه آسیب شناسی و بی‌سازمانی اجتماعی و نظریات اسپنسر، پارسونز، مرتن و نیز بت مورد بررسی قرار دادند و از رهیافت نظریه تضاد و همچنین کنش متقابل نمادی بررسی خواهد شد.

نظریه آسیب شناسی

ریشه‌های نظریه آسیب شناسی اجتماعی به اندیشه‌های ارگانیک اسپنسر و حتی قدیمی‌تر از آن به آراء ارسطو، سنت اگوستین، فارابی، ابن سینا و خواجه نصیر بر می‌گردد (آزاد ارمکی، ۱۳۷۷، ص ۳۲).

این نظریه متأثر از انگاره پوزیتیویستی تکامل گرایی و ایده‌ی ترقی در تفکر داروینسم اجتماعی، قائل به تشبیه جامعه به بدن موجود زنده بوده و وضعیت سلامت و بیماری بدنی را با وضعیت جامعه مقایسه می‌کرد و معتقد بود همچنانکه اگر یکی از اندام‌های بدن به درستی وظیفه خود را انجام ندهد، کل موجود زنده دچار اختلال، بیماری و بحران می‌شود، به همین ترتیب اگر یکی از بخش‌های جامعه نیز نتواند کارکرد خود را درست انجام دهند، بیماری یا آسیب اجتماعی رخ خواهند نمود. بنابراین جامعه باید وسایل پر کردن اوقات فراغت نوجوانان را مهیا نماید و همچنین باید فرهنگ سازی در زمینه استفاده بهینه از وسایل نرم افزاری را داشته باشیم.

نظریه بی‌سازمانی اجتماعی:

یکی دیگر از نظریاتی که متأثر از رهیافت نظم و کارکرد گرایی ساختی در حوزه مسائل اجتماعی مطرح شده است، نظریه بی‌سازمانی اجتماعی است. این نظریه متأثر از رهیافت مذکور، قائل به وجود ساخت و سازمان در جامعه بوده و بر خلاف نظریه آسیب‌شناسی که واحد تحلیل آن وضعیت و رفتار فرد و شرایط خانوادگی است، واحدهای تحلیل این نظریه واحدهای بزرگتری مانند گروه‌ها و اقشار و نهادهای اجتماعی است. این دیدگاه پیدایی مسائل اجتماعی را نتیجه عدم تعادل ساختی یا تعارض ساختی می‌داند. بی‌سازمانی اجتماعی هسته مرکزی نظریه آنومی رابرت مرتن، نظریه رفتار انحرافی، نظریه کارکرد گرایانه نیزیت و نظریه عدم تعادل ساختی پارسونز را تشکیل می‌دهد. (آزاد ارمکی، ۱۳۷۷، ۱۲۲). هر فرهنگ را می‌توان به عناصر مادی و غیر مادی آن تقسیم کرد معمولاً دگرگونی تنها در حوزه مادی فرهنگ رخ می‌دهد، ظاهراً مردم دگرگونی در فناوری را که جزئی از حوزه مادی فرهنگ است را می‌پذیرند حل آنکه کمتر هنجارها، ارزش‌ها، باورها یا سازمان اجتماعی خود را تغییر می‌دهند. نتیجه این ناهماهنگی تأخر فرهنگی است. که نوجوانان از فرهنگ مادی جامعه استفاده می‌نمایند ولی فرهنگ غیر مادی آنها که همان هنجارها و ارزش‌ها و باورها است، تغییر نمی‌کند و باعث ایجاد آسیب‌های نوپدید می‌گردد. (کوئن، ۱۳۷۸، ۶۵)

نظریه آنومی رابرت مرتن:

یکی از نظریاتی که متأثر از دیدگاه بی‌سازمانی اجتماعی و چشم انداز کارکرد گرایی ساختی درباره آسیب‌ها و مسائل اجتماعی مطرح شده است نظریه آنومی رفتار انحرافی والگویی انطباق فردی رابرت مرتن است. نظریه مرتن مبتنی بر مفاهیمی همچون «اهداف نهاد شده» و «وسایل نهادی شده» و روابط کارکردی بین آنها، کارکرد آشکار و پنهان و الگوهای انطباق یافته (رفتار انحرافی) است. این دیدگاه بر آن است تا پیدایش شیوه‌های انطباق فردی (یعنی پیدایش رفتارهای انحرافی یا آسیب‌ها و مسائل اجتماعی) را بر اساس ناهمگونی بین ساخت اصلی جامعه یعنی «اهداف نهادی شده» و «وسایل نهادی شده» توضیح دهد. از نظر مرتن اهداف

نهادی شده عبارت است از شیوه‌های استاندارد کنش برای نیل به اهداف و ارزش‌هاست (اسکید مور، ۱۳۷۵، ص ۱۶۱).

وقتی نوجوان بین وسایل نهادینه شده و اهداف خود انطباقی نمی‌بیند و هدف خاصی از زندگی و آینده خود ندارد به طرف وسایل نوپدید مثل اینترنت و چت و ... سوق می‌یابد.

نظریه پیوند افتراقی ساترلند:

ساترلند در نظریه «همنشینی افتراقی یا پیوند افتراقی» مدعی است که رفتار انحرافی مثل سایر رفتارهای اجتماعی از راه همنشینی و پیوستگی با دیگران آموخته می‌شود به عبارتی افراد جامعه در همنشینی و معاشرت با هم‌نویان در طول یک جریان جامعه‌پذیری که بر احترام و مقبولیت هنجارها تکیه دارد متمایل به هم‌نویایی می‌شوند، ولی اگر در ارتباط با افراد منحرف قرار بگیرد به سوی رفتار انحرافی کشانده خواهند شد. بنابراین با تأکید بر این نظریه در می‌یابیم در جامعه‌ای که تعداد نوجوانان و جوانان زیاد می‌باشد و تأثیر‌پذیری دوستان بر اجتماعی شدن افراد زیاد است، جوانان سریعتر دچار آسیب‌های نوپدید می‌شوند. (ساروخانی، ۱۳۷۷، ص ۵۴).

نظریه عدم تعادل ساختاری تالکوت پارسونز:

نظریه پارسونز درباره مسائل اجتماعی مبتنی بر عدم تعادل ساختاری و بی‌سازمانی اجتماعی در اثر عدم تطابق نظام اجتماعی یا خرده نظام‌های آن با تغییرات وسیع محیطی و اجتماعی است. پارسونز در تحلیل انتزاعی خود از سازوکارهای جامعه و مسائل اجتماعی، جامعه را به مثابه سیستم اجتماعی متشکل از مجموعه به هم پیوسته‌ای از خرده سیستم و نهادهایی می‌داند که هر یک برای تداوم سیستم، تعادل و ثبات آن، کارکردی را به انجام می‌رساند.

خرده نظام یا نهادی که در نظام اجتماعی که (جامعه) این کارکرد را بر عهده دارد، خرده نظام زیستی یا نهاد اقتصاد است که کارکرد آن سازگاری و انطباق نظام اجتماعی با محیط و تأمین حیات مادی نظام اجتماعی کل است. این خرده نظام در پایین‌ترین سطح خرده نظام‌های جامعه قرار دارد و متأثر از عوامل و انرژی ناشی از تحولات و دگرگونی‌های تکنولوژی و

محیطی است. بنابراین وقتی ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه، کارکرد درستی نداشته باشند نوجوانان برای انطباق با محیط در تمام ابعاد به آسیب‌های نوپدید روی می‌آورند.

رهیافت نظری تضاد (نظریه انتقادی)

به طور کلی رهیافت تضاد، ملهم از آرا و اندیشه‌های کارل مارکس درباره تضاد طبقاتی و چگونگی کنترل منابع و نهادهای جامعه توسط طبقه حاکم و صاحبان ابزار و وسایل تولید، فرآیند شیء شدن، الیناسیون و استثمار است. از این دیدگاه نهادها و سازمان‌های جامعه بر اساس روابط قدرت، از خود بیگانگی، نابرابری و استثمار قوام یافته‌اند. بنابراین نهادها و ساختارهای جامعه به طور یکسان و مشابه همه اقشار گروه‌ها و طبقات اجتماعی را در بر نمی‌گیرد و نظم و سازمان موجود جامعه همواره به نفع اقشار و طبقات حاکم و مرفه بوده و صاحبان ابزار تولید و قدرت (شرکت‌ها، سازمان‌ها، طبقات و گروه‌های حاکم) اقشار و طبقات تحت سلطه را استثمار کرده و از درون این مناسبات قدرت، سلطه و استثمار، اقشار، گروه‌ها و طبقات محروم از فرصت‌ها و امتیازات، استثمار شده و آسیب زده بوجود می‌آید و لذا مسایل اجتماعی آسیب‌های نوپدید شکل می‌گیرد.

تضاد گراها، علت تضاد موجود در جامعه را، نابرابری‌ها می‌دانند و معتقدند این تضادها ممکن است به جای اینکه به اعاده یک نظم اجتماعی ناعادلانه بیانجامد، تغییرات اجتماعی بنیادی را منجر شوند طرفداران نظریه تضاد، علل مسائل اجتماعی را در منافع و علایق پنهان قدرتمندان جستجو می‌کنند. لذا در چنین جامعه‌ای مشکلات اقتصادی و اختلافات خانوادگی زیاد است و افراد جهت فراموش کردن مشکلات خود به استفاده بیش از حد از وسایل اینترنتی روی می‌آورند. (مولدر، ۲۰۰۰، ص ۲).

نظریه مبادله:

این پدیده را می‌توان بر اساس نظریه مبادله نیز بررسی کرد، نظریه مبادله بر این فرض استوار است که افراد آرزوها و هدف‌های شخصی برای خود دارند. هرکس ممکن است به چیزهایی نیاز داشته باشد، اما این نیازها هدف‌های مشترک نیستند. پاداش یکی از

پایه‌های نظریه مبادله است هومنز معتقد است در میان تمام کنش‌های یک فرد اگر کنش خاصی بیشتر پاداش بدهد احتمال بیشتری وجود دارد که فرد همان کنش را تکرار کند (اسکید مور، ۱۳۷۲، ص ۵۸). نوجوانان زمانی که از وسایل نوپدید استفاده می‌کنند و با دیگران تعامل پیدا می‌کنند، این ارتباطات تداوم پیدا می‌کند. بنابراین در چنین حالتی، وقتی فرد از آن راه به هدف مورد نظر می‌رسد، عمل او تداوم می‌یابد به عبارتی آنچه که به نوجوان کمک می‌شود به عنوان یک پاداش عمل می‌کند و انگیزه تداوم عمل را در او بیشتر می‌کند، و در اصطلاح روانشناسان رفتار او را تقویت می‌کند و باعث گرایش بیشتر به آسیب‌های نوپدید می‌شود.

نظریه کنترل:

نظریه کنترل یکی از نظریاتی است که انحراف را نتیجه نارسایی کنترل اجتماعی می‌داند. بر خلاف سایر نظریات انحراف که با این سؤال آغاز می‌کنند، چرا مردم منحرف می‌شوند؟ نظریه کنترل با این پرسش آغاز می‌کند که چرا در ابتدا مردم هم نوا می‌شوند؟ طرفداران این نظریه چنین پیشنهاد می‌کنند که باید به انحراف و نه هم‌نوایی توجه داشت، زیرا زندگی روی هم رفته پر از وسوسه و فریب است و برخی اعمال انحرافی کاملاً سودمندند. مردم فقط به این دلیل هم‌نوایی می‌کنند که جامعه قادر است رفتار آنان را کنترل نماید و اگر چنین کنترل نبود ممکن است هم‌نوایی کمی وجود داشته باشد (رابرستون، ۱۳۷۲، ص ۱۷۵). بنابراین با استناد به این تئوری می‌توان به وسایل اینترنتی به عنوان پدیده‌ای که فرد از آن سودمند می‌گردد و نوجوان آسان‌ترین راه را برای رسیدن به اهداف خود بر می‌گزیند یاد کرد. لذا در صورتی که کنترل اجتماعی دقیقی وجود نداشته باشد و یا در اعمال آن نقصانی جدی وجود داشته باشد باید انتظار داشت که انحرافات، از قبیل آسیب‌های نوپدید و موارد مشابه آن رواج و بسط یابند. بدین سان با کنترل اجتماعی دقیقی می‌توان ریشه انحرافات را که به لحاظ فردی سودمندند، ولی به جامعه زیان می‌رساند را خشکاند. نمونه بارز این مسئله به وضوح در جامعه خود ما وجود دارد، مثلاً هیچ‌گاه با آسیب‌های نوپدید که در لوای آن انحرافات چند صورت می‌گیرد برخوردی قاطع صورت نگرفته و اقدامی اساسی در این خصوص اندیشیده نشده است، بلکه بر

عکس روز به روز بر تعداد نوجوانان افزوده شده و سخت‌تر از گذشته روند قبلی خود را از سر گرفته‌اند. بدین‌قرار می‌توان ادعا کرد که در این خصوص کنترل اجتماعی دقیقی به عمل نیامده و روند رو به رشد آسیب‌های نوپدید در جامعه صحت ادعای ما را تأیید می‌کند.

ابزار اندازه‌گیری:

برای سنجش این تحقیق از پرسش‌نامه استفاده شده که مشتمل بر ۳۰ سؤال با بهره‌گیری از تجربه سایر تحقیقات پیمایشی تدوین گردید. تفکیک موضوعی سؤالات درون پرسشنامه، رابطه منطقی و روان‌شناختی سؤالات با یکدیگر، قرار دادن سؤالات حساس، خصوصیات شخصی پاسخگو در ابتدای پرسش‌نامه و نامگذاری مقیاس‌ها از جمله نکات مورد تأکید تحقیق مذکور بوده است و در تنظیم پرسش‌نامه مدنظر قرار گرفته‌اند. با در نظر گرفتن ملاحظات فوق سرانجام پرسشنامه نهایی با تعداد ۳۰ سؤال تدوین و کلیه متغیرها در آن مورد سنجش قرار گرفته است و سؤالات مربوط به سنجش هر یک از متغیرها مشخص گردید.

روش اجرا:

پس از مشخص شدن اعضای نمونه و هماهنگی با مسئولان ذیربط، طبق برنامه ریزی قبلی، محقق به مناطق دارای اعضای نمونه مراجعه و پس از برقراری ارتباط و کاهش حساسیت آزمودنی‌ها راجع به پرسشنامه‌ها و دلایل انتخاب آنها در نمونه، توضیحات لازم از سوی محقق و نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها ارائه گردیده و آزمودنی‌ها به تکمیل پرسشنامه‌ها که مشتمل بر ۳۰ سؤال بوده است، نموده‌اند که سؤالات توسط محقق تهیه و پس از سنجش پایایی و روایی و انجام پیش‌آزمون به مرحله اجرا درآمد و در اختیار پاسخ‌گویان قرار گرفته است، و سعی شده است فضایی به وجود آید که نوجوانان به صورت واقعی و به دور از هرگونه اضطراب و تشویشی پاسخ دهند.

طرح (روش) پژوهش:

روش تحقیق در این پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی است.

- ۱- روش پژوهش توصیفی: شامل مجموعه روش‌هایی است که هدف آنها توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی است. اجرای تحقیق توصیفی می‌تواند صرفاً برای شناخت بیشتر شرایط موجود یا یاری دادن به فرآیند تصمیم‌گیری باشد.
- ۲- تحقیق پیمایشی: برای بررسی توزیع ویژگی‌های یک جامعه آماری روش تحقیق پیمایشی به کار می‌رود این نوع تحقیق می‌تواند برای پاسخ به سؤالات پژوهش از نوع زیر مورد استفاده قرار گیرد.

ماهیت شرایط موجود چگونه است؟

چه رابطه‌ای میان رویدادها وجود دارد؟

وضعیت موجود چگونه است؟

هر گونه سنجش و پیمایشی لازم است از ویژگی‌های زیر برخوردار باشد تا صحت علمی آن تأیید شود.

۱- حرکت از یک نظریه ذهنی به یک مشاهده عینی

۲- وضع مغایرت ادعاهای تجربی (غیر علمی)

۳- آزمون صحت و مناسبات ترتیبی آن

۴- مشاهده علمی اندازه و ماهیت پیچیدگی پروژه

۵- اقدام به انتخاب‌های قوی در بین آلترناتیوها

۶- ره‌گیری منابع جاری

روش تحلیل داده‌ها:

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق از روشهای آماری زیر استفاده شده است:

۱- روش‌های آمار توصیفی (محاسبه فراوانی، درصد).

۲- روش‌های آمار استنباطی (آزمون کای اسکویر χ^2) و روش تصنیف برای محاسبه

پایایی).

جهت تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از نرم‌افزار کامپیوتری «SPSS» نسخه

دوازدهم استفاده شده است. ضمناً سطح معنی‌داری $\alpha=0/05$ در نظر گرفته شده است.

یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش:

پژوهش حاضر، شامل فرضیه‌های زیر است که هر فرضیه همراه با نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل آن در این بخش ارائه می‌گردد.

فرضیه اول: بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و قانون گریزی رابطه وجود دارد.

جدول: ضرایب همبستگی ساده گرایش به آسیب‌های نوپدید و قانون گریزی

متغیر ملاک	شاخص آماری متغیر پیش بین	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری (p)	تعداد نمونه (n)
آسیب‌های نوپدید	قانون گریزی	۰/۱۸	۰/۰۰۲	۳۵۰

همان طوری که در جدول مشاهده می‌شود بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و قانون گریزی رابطه معنی داری وجود دارد ($P=0/002$ و $r=0/18$). بنابراین فرضیه اول تأیید می‌گردد. به عبارت دیگر، با افزایش یا کاهش قانون گریزی، گرایش به آسیب‌های نوپدید افزایش یا کاهش می‌یابد.

فرضیه دوم: بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و افت تحصیلی رابطه وجود دارد.

جدول: ضرایب همبستگی ساده گرایش به آسیب‌های نوپدید و افت تحصیلی

متغیر ملاک	شاخص آماری متغیر پیش بین	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری (p)	تعداد نمونه (n)
آسیب‌های نوپدید	افت تحصیلی	۰/۲۰	۰/۰۰۱	۳۵۰

همان طوری که در جدول نشان داده شده است بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و افت تحصیلی رابطه معنی داری وجود دارد ($P=0/001$ و $r=0/20$). بنابراین فرضیه دوم تأیید می‌گردد. به عبارت دیگر، با افزایش یا کاهش افت تحصیلی، گرایش به آسیب‌های نوپدید افزایش یا کاهش می‌یابد.

فرضیه سوم: بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و کاهش فعالیت‌های اجتماعی رابطه وجود دارد.

جدول: ضرایب همبستگی ساده گرایش به آسیب‌های نوپدید و کاهش فعالیت‌های اجتماعی

متغیر ملاک	شاخص آماری متغیر پیش بین	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری (p)	تعداد نمونه (n)
آسیب‌های نوپدید	کاهش فعالیت‌های اجتماعی	۰/۱۵	۰/۰۰۳	۳۵۰

همان طوری که در جدول مشاهده می‌شود بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و کاهش فعالیت‌های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد ($P = ۰/۰۰۳$ و $r = ۰/۱۵$). بنابراین فرضیه سوم تأیید می‌گردد. به عبارت دیگر، با افزایش یا کاهش فعالیت‌های اجتماعی، گرایش به آسیب‌های نوپدید نیز افزایش یا کاهش می‌یابد.

فرضیه چهارم: بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و خشونت و پرخاشگری رابطه وجود دارد.

جدول: ضرایب همبستگی ساده گرایش به آسیب‌های نوپدید و خشونت و پرخاشگری

متغیر ملاک	شاخص آماری متغیر پیش بین	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری (p)	تعداد نمونه (n)
آسیب‌های نوپدید	خشونت و پرخاشگری	۰/۱۶	۰/۰۰۷	۳۵۰

همان طوری که در جدول نشان داده شده است بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و خشونت و پرخاشگری رابطه معنی داری وجود دارد ($P = ۰/۰۰۷$ و $r = ۰/۱۶$). بنابراین فرضیه چهارم تأیید می‌گردد. به عبارت دیگر، با افزایش یا کاهش خشونت و پرخاشگری، گرایش به آسیب‌های نوپدید افزایش یا کاهش می‌یابد.

فرضیه پنجم: بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و اختلال روانی و تنش عصبی رابطه وجود دارد.

جدول: ضرایب همبستگی ساده گرایش به آسیب‌های نوپدید و اختلال روانی و تنش عصبی

متغیر ملاک	شاخص آماری متغیر پیش بین	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری (p)	تعداد نمونه (n)
آسیب‌های نوپدید	اختلال روانی و تنش عصبی	۰/۲۲	۰/۰۰۶	۳۵۰

همان طوری که در جدول مشاهده می‌شود بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و اختلال روانی و تنش عصبی رابطه معنی داری وجود دارد ($P = ۰/۰۰۶$ و $r = ۰/۲۲$). بنابراین فرضیه پنجم تأیید می‌گردد. به عبارت دیگر، با افزایش یا کاهش اختلال روانی و تنش عصبی، گرایش به آسیب‌های نوپدید افزایش یا کاهش می‌یابد.

فرضیه ششم: بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و عدم مسئولیت پذیری رابطه وجود دارد.

جدول: ضرایب همبستگی ساده گرایش به آسیب‌های نوپدید و عدم مسئولیت پذیری

متغیر ملاک	شاخص آماری متغیر پیش بین	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری (p)	تعداد نمونه (n)
آسیب‌های نوپدید	عدم مسئولیت پذیری	۰/۲۱	۰/۰۰۲	۳۵۰

همان طوری که در جدول ملاحظه می‌شود بین گرایش به آسیب‌های نوپدید و عدم مسئولیت‌پذیری رابطه معنی داری وجود دارد ($P = ۰/۰۰۲$ و $r = ۰/۲۱$). بنابراین فرضیه ششم تأیید می‌گردد. به عبارت دیگر، با افزایش یا کاهش عدم مسئولیت‌پذیری، گرایش به آسیب‌های نوپدید، کاهش یا افزایش می‌یابد.

نتیجه گیری:

یکی از علت‌های مهم رو به رشد مشکل اعتیاد در ایران این است که مدیریت کلان اجتماعی برنامه ریزی مناسب برای رفع مشکلات جوان‌ها از نظر رفع بیکاری، شرایط مناسب، ادامه تحصیل و مشکلات معیشتی جوانان ننموده، برنامه ریزان اجتماعی برنامه مناسبی ارائه نکرده‌اند، همچنین در زمینه نحوه استفاده از اینترنت کار فرهنگی صورت نگرفته است. که در صورت ادامه این روند باید شاهد عوارض آسیب جدی و جدیدی باشیم که جامعه ما را تهدید می‌کند. جوان وارد یک فضای مجازی می‌شود و در این فضا می‌خواهند شروع به مکالمه و تبادل افکار کند. در این صورت نکته‌ای که وجود دارد این است که این شخص از واقعیت دور می‌شود و فراموش می‌کند که ارتباطات مجازی و واقعی چقدر تفاوت دارند و دچار رفتار دوگانه می‌شود و دچار تخیلات می‌شود.

اینترنت یک ابزار رسانه‌ای است که فواید آن بیشتر از سایر ابزارها است، این ابزار می‌تواند زمان لازم برای مطالعه، ورزش، فعالیت‌های اجتماعی و بودن در دنیای واقعی را کاهش دهد. کودکان ما علاوه بر دیدن صفحه رایانه، نیاز دارند سایر حواس خود را مانند بویایی شنوایی و لامسه پرورش دهند که استفاده زیاد از آن و صرف وقت در فضای مجازی اینترنت، چشم، دست و ستون فقرات آنها را به شدت آسیب می‌رساند. با توجه به یافته‌های به عمل آمده در این تحقیق نتیجه می‌گیریم که بین قانون‌گریزی، افت تحصیلی، کاهش فعالیت‌های اجتماعی، خشونت و پرخاشگری، اختلال روانی و تنش عصبی، عدم مسئولیت‌پذیری در نوجوانان و گرایش به آسیب‌های نوپدید رابطه معنی‌داری وجود دارد و جامعه باید تدابیری در خصوص پر کردن اوقات فراغت، ایجاد فرهنگ استفاده از اینترنت، تعهد و مسئولیت‌پذیری و ... را بیاندیشد.

راه حل‌ها و پیشنهادهای اجرایی و عملی:

۱. مطالعه جامع و فراگیر علمی و کاربردی در خصوص علل و عوامل گرایش به آسیب‌های نوپدید مخصوصاً در جوانان، و ارائه راه کارهای اجرایی و عملی به مسئولان و دست‌اندرکاران و برنامه ریزان کشور.

۲. برآورد آماری از وضعیت آسیب‌های نوپدید در کشور به منظور برنامه ریزی اصولی و

اساسی

۳. ایجاد کارگاه‌های اشتغال و حرفه و آموزش برای جوانان و نوجوانان

۴. رسانه‌های ملی و محلی (صدا و سیما، مطبوعات و سایر شرکت‌ها و کانون‌های تبلیغاتی)

برای فضا سازی و آگاه کردن جامعه و آموزش عمومی و بستر سازی فرهنگی برای مقابله فرهنگی با پدیده آسیب‌های نوپدید و همچنین آشنا کردن مردم با ایجاد و تبعات سوء، هدایت آن به سمت مجاری صحیح، از طریق تهیه و پخش گزارش‌های ویژه، فیلم و سریال، میان پرده و تیزرهای تبلیغی، آموزشی و مذهبی و میزگردهای کارشناسی با حضور صاحب نظران و دست اندرکاران ذیربط اقدام کنند.

۵. اگر هر یک از دستگاه‌ها و سازمان‌های متولی و ذیربط بر اساس شرح وظایف قانونی و

سازمانی خود به درستی عمل کنند بسیاری از زمینه‌های بروز پدیده آسیب‌های نوپدید از بین خواهد رفت.

۶. تعیین یک متولی واحد. سایر دستگاه‌ها و سازمان‌های ذیربط در چارچوب وظایف و

اختیارات خود موظف به همکاری با دستگاه یا سازمان متولی شوند و ستادی در سطح کلان در قالب ستاد مرکزی در وزارت کشور و در سطح مناطق در قالب ستاد مرکزی در وزارت کشور و در سطح مناطق در قالب ستادهای استانی در استانداری‌ها با حضور دستگاه‌ها و سازمان‌های ذیربط به منظور برنامه‌ریزی، حل مسائل و مشکلات پیش رو و ایجاد هماهنگی و ارتباط بین دستگاه‌ها و سازمان‌های عضو تشکیل شوند.

فهرست منابع

۱- آزاد ارمکی، تقی، ۱۳۷۷، بررسی مسائل اجتماعی ایران، چاپ اول، تهران، مؤسسه نشر

جهاد

۲- اسکید مور، ویلیام، ۱۳۷۵، تفکر نظری در جامعه‌شناسی، علی محمد حاضری و دیگران،

تهران، انتشارات تابان

۳- آقایی، اصغر، آتش پور، حمید، ۱۳۸۳، ارزیابی اثرات اینترنت در رشد و انزوای اجتماعی

- ۴- والاس، ام، ۱۳۸۲، روانشناسی اینترنت، ترجمه واحدی
- ۵- ساروخانی، باقر، ۱۳۷۷، دریوزگان، پژوهشی در باب شناخت تکدی در شهر تهران، تهران، نشر کلمه
- ۶- ستوده، هدایت الله، ۱۳۸۱، آسیب شناسی اجتماعی، تهران، انتشارات آوای نور
- ۷- ستوده، هدایت الله، ۱۳۸۴، جامعه شناسی مسائل اجتماعی ایران، تهران، نشر ندای آریا
- ۸- سخاوت، جعفر، ۱۳۸۴، جامعه شناسی انحرافات اجتماعی، تهران، انتشارات پیام نور
- ۹- سخاوت، جعفر، ۱۳۶۰، آسیب شناسی اجتماعی، تهران، انتشارات دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبایی
- ۱۰- رابر تسون، یانگ، ۱۳۷۲، درآمدی بر جامعه، ترجمه حسین بهروان، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی
- ۱۱- کوئن، بروس، ۱۳۸۷، مبانی جامعه شناسی، انتشارات سمت، ترجمه دکتر غلامعباس توسلی و دکتر رضا فاضل

12. Moulder, Greancies(2000): social problem of modern word.